

Complexnummer: 499184

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Agrarisch complex

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

499187, 499193

Woonplaats

Opeinde

Gemeente

Smallingerland

Provincie

Fryslân

Locatie van het hoofdoject

Kommisjeweï 32, 9218 PG te Opeinde

Complexomschrijving

Inleiding

Het agrarisch bedrijfscomplex bestaat uit een VILLA en een VEESTAL op een langerekte kavel. Het complex vormt thans geen bedrijfsmatige eenheid meer.

De villa in de trant van de Amsterdamse School is in 1928 gebouwd naar ontwerp van de architecten C.R. de Boer en G.M. van Manen uit Drachten (1927) in opdracht van J.K. Douma te Opeinde. Het betrof nieuwbouw van een ter plaatse afgebrande boerderij.

Villa en veestal liggen enigszins verhoogd. De villa werd door Doumabewoond, terwijl het voorste gedeelte van de veestal werd gebruikt als dubbele woning voor gezinnen van de vaste arbeiders.

De oriëntatie van de veestal is aangepast aan de richting van de verkavelingsstructuur: de villa staat haaks op de weg georiënteerd. De veestal staat ruim teruggerooid aan de westzijde van de villa; het aldus gecreëerde open terrein tussen beide gebouwen is een tuin. Op de keermuur in de hoek tussen veestal en villa was voorheen een pergola met zitbank en een vijver; de tuin wordt omzoomd door een haag.

Achter de veestal is in 1979 een ligboxenstal gebouwd; achter het woonhuis is recentelijk een houten garage gebouwd. Beide gebouwen zijn van ondergeschikt belang voor bescherming van rijkswege wegens geringe architectonische waarde.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Het agrarisch bedrijfscomplex bestaande uit een villa en een veestal uit 1928 is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang vanwege:

- de bijzondere uitdrukking van een sociaal-economische ontwikkeling, m.n. die van de boerderijbouw,
- het bijzonder belang van het complex voor de geschiedenis van de bouwkunst, nl. als exponent van de invloed van de Amsterdamse school,
- de bijzondere betekenis voor het oeuvre van de architecten C.R. de Boer en G.M. van Manen, die veel in Drachten hebben gebouwd,
- de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp, versterkt door de hoge mate van architectonische eenheid van de complexonderdelen,
- het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek,
- de hoge mate van gaafheid van het exterieur,
- de hoge mate van gaafheid van het interieur van de villa,
- de hoge mate van uitzonderlijkheid van het boerderijtype.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 499187

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 april 1996
Kadaster deel/nr	82811/199

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Opeinde	Smallingerland	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Opeinde	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Rottevalle	B			3779

*Omschrijving***

Inleiding

De VILLA vormde met een losstaande veestal een agrarisch bedrijfscomplex. De villa ligt op een verhoogd terrein met een keermuur. Het woonhuis is in de trant van de Amsterdamse School in 1927 ontworpen door de architecten C.R. de Boer en G.M. van Manen uit Drachten in opdracht van J.K. Douma uit Opeinde en in 1928 gerealiseerd.

In de achtertuin van het woonhuis is recentelijk een houten garage gebouwd onder een zadeldak gedekt met riet, deze is van ondergeschikt belang.

Omschrijving

Het woonhuis heeft een in hoofdlijn rechthoekige plattegrond; een deel van de keuken en bergplaats zijn aangebouwd. Het hoofdvolume bestaat uit één bouwlaag onder een steil, overstekend wolfdak met een kapverdieping; de wolfeinden zijn nagenoeg verticaal. De aanbouwen bestaan uit één bouwlaag onder samengesteld schilddak. De dakschilden zijn gedekt met riet. In het oostelijke dakschild zijn twee dakkapellen. Aan de westzijde wordt het dakvlak onderbroken door een schilddakje als afsluiting van de Vlaamse gevel. Het overstek wordt gedragen door eenvoudige toelopende en afgeronde klampen. Op de nok een gemetselde schoorsteen. Het pand is opgetrokken in gesinterde bruine bakstenen in Noors verband op een halfsteens uitgemetseld gesinterd bakstenen trasraam. De eerste bouwlaag van de voorgevel is verlevendigd met vier sierbanden bestaande uit ingemetselde oranje tegels en bakstenen. In de voorgevel een enigszins risalerende middenpartij over twee bouwlagen. De eerste bouwlaag is als een erker onder een betonlatei met drieruitsvenster. In de kapverdieping vierruitsvensters en een klein inpandig balkon met een houten bloembak. In het verticale wolfeind een liggend zolderlicht. Links van het middenrisaliet een enigszins vergrote inpandige serre met

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

meerruitsvensters; rechts onder het dakoverstek een portiek rustend op een kolom. De portiekvloer heeft rode betegeling. Naast de oorspronkelijke governiste deur bevindt zich een zandstenen brievenbus.

Aan weerszijden van de kapverdieping zijn de gevels van de kapverdieping met gepotdekseld hout beschoten en is er een klein raampje. In de oostelijke zijgevel zijn enkele gebrandschilderde glas-in-lood vensters. In het midden van het bouwblok is de gevel opgetrokken ten behoeve van de traphal en voorzien van gebrandschilderd glas-in-lood met akkerbouwvoorstellingen: zaaien, maaien, korenschoven en vruchtboom. Het achterste gedeelte van het woonhuis risaleert ten behoeve van de uitgebouwde keuken met berging, die gedeeltelijk onder een eigen dak is ondergebracht, maar een organisch onderdeel van het ontwerp vormt. In de keuken zijn grote vensters; in de berging is een smal strokenvenster onder de dakvoet. De noordgevel is nagenoeg blind; deze bevat slechts drie vensters: in het kantoor, de bijkeuken en in de bovenverdieping. De westelijke gevel is nog het meest levendig gearticuleerd en bevat een tweezijdige uitbouw waarop een balkon; een rechtopgetrokken gevel, de zgn. Vlaamse gevel, afgesloten door een schilddakje met schoorsteen en de vm. veranda, thans een inpandige serre.

De balustrade van het balkon is voorzien van een omlopende houten bloembak, die ook over de opgetrokken gevelwand doorloopt. In de Vlaamse gevel zit een terracotta plaquette met een afbeelding van een spittende man op het land. In de aanbouwen zijn dienstingangen. De vensters zijn op de eerste bouwlaag enkelruits; op het balkon vierruits met balkondeuren; in de Vlaamse gevel vierruits.

Het interieur van de boerderij heeft structureel vrijwel geen veranderingen ondergaan. Het bevat nog oorspronkelijke elementen waaronder: de kastenwand in de keuken, schuifdeuren in de kamer, de haltrap en glas-in-lood.

Waardering

De villa uit 1927, behorend bij het boerderijcomplex in Opeinde, is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- als essentieel en oorspronkelijk onderdeel van het boerderijcomplex,
- vanwege het bijzondere belang van het object in de bouwkunst, als exponent van de invloed van de Amsterdamse School,
- vanwege de bijzondere betekenis voor het oeuvre van de architect C.R. de Boer, die veel in Drachten heeft gebouwd,
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek,
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur en interieur.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Boerderij(M1)

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 499193

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 april 1996
Kadaster deel/nr	82811/130

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Opeinde	Smallingerland	Fryslân

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Opeinde	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Rottevalle	B			3900

*Omschrijving***

Inleiding

De losse VEESTAL waarin oorspronkelijk twee arbeiderswoningen, behoort bij het boerderijcomplex met de villa. De veestal is in 1927 ontworpen door C.R. de Boer en G.M. van Manen uit Drachten en in 1928 gebouwd in opdracht van J.I. Douma uit Opeinde. De oriëntatie van de veestal is aangepast aan de richting van de verkavelingsstructuur. Veestal en villa vormen geen bedrijfsmatige eenheid meer; de veestal is thans een zelfstandig agrarisch bedrijf met woning. De stallen waren anno 1928 uiterst modern door de Hollandse stalling met lorriespoor in de voergang, het toepassen van troggewelven boven de stallen en de aanwezigheid van elektriciteit. Tot de boerderij behoort de tuin met in de hoek tussen de villa en de schuur een vm. prieeltje en een vijver. De veestal is in 1979 middels een doorbraak verbonden met een ligboxstal. Deze uitbreiding valt buiten bescherming van rijkswege wegens de geringe architectonische betekenis.

Omschrijving

De veestal heeft een rechthoekige plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met een steil wolfdak met nagenoeg verticale wolfeinden, gedekt met riet.

In het westelijk dakschild zijn vier dakkapellen. Op de nok een schoorsteen en twee luchtkisten, gedekt met riet. De gevels zijn opgetrokken in bruine gesinterde bakstenen in Noors verband op een klinker trasraam. De zuidgevel bestaat uit een eerste bouwlaag onder een betonnen latei; een tweede bouwlaag in de kap, vanaf de onderdorpel van de vierruitsvensters beschoten met gepotdekseld hout op klampen, een inpandig balkon met een bloembak aan de gevel; het wolfeind met een liggend zoldervenster. De vensterindeling van de eerste bouwlaag bestaat uit twee drielichtsvensters aan weerszijden van een tweelichtsvenster boven een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

provisiekelderraam. Links een garage, vh. afgesloten met een dubbele houten deur. De oostelijke en noordelijke gevels zijn gedeeltelijk gewijzigd. De westelijke zijgevel bevat nog de oorspronkelijke verzinkte ijzeren stalramen en toegangsdeuren.

Het interieur van de stal is structureel niet veel gewijzigd. Aanwezig zijn nog ondermeer de paardestallen en de Hollandse veestalling met voergang in het midden. De zoldering van de veestalling bestaat uit troggewelven. Troggewelven zijn ook aanwezig in de garage. De indeling van het woonhuisgedeelte is gewijzigd.

Waardering De veestal uit 1928, behorend bij het vm. boerderijcomplex, is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de bijzondere betekenis van het complex voor de geschiedenis van de boerderijbouw, zowel sociaal-economisch als typologisch,
- als essentieel onderdeel van het complex,
- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp,
- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en ornamentiek in harmonie met de bijbehorende villa,
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het exterieur.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Boerderij (M)

Functie

Veestal